L. N. Vinogradova, Zimnjaja kalendarnaja poèzija zapadnyh i vostočnyh slavjan. Genezis i tipologija koljadovanija, Izdatel´stvo Nauka, Moskva 1982, 256 str.

■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

Pitanje odnosa kalendarskih običaja i poezije vezane uz njih bitno je pitanje koje umnogome određuje nove metodološke postupke u istraživanju i skupljanju te građe. Autorica L. N. Vinogradova ne postavlja unaprijed svoje metodološke pretpostavke i metode analize, već ih izvodi postupno, pozivajući čitatelja da sudjeluje u pregledu činjenica i otkrivanju njihove bitnosti. Tako su izgrađeni pojedini dijelovi knjige koji se odnose na tipološku karakterizaciju koleda, ali i oni dijelovi gdje se donose zaključci o genološkim izvorima koledanja.

Radi što cjelovitijeg upoznavanja s ovom nadasve korisnom knjigom, navest ćemo njezina poglavlja: I. **Struktura i tipovi koledarskog obreda;** II. **"Mladenački" [posvećen mladeži] ciklus koledarskog repertoara. Osnovni sižejni sastav zapadno-istočnoslavenskih ophoda;** III. **Ciklus "gospodarskih" [posvećenih domaćinu] koledarskih pjesama. Analiza sižejnog sastava;** IV. **Obredne formule koje su sadržane u koledama;** V. **Značenje darivanja u obredu;** VI. **Rekonstrukcija pjesničkih elemenata u ranim oblicima koledanja** i VII. **Koledanje u kontekstu svadbenih obreda.**

Ovi nas naslovi jasno upućuju na krug pitanja kojima se bavi autorica. Ona odvojeno promatra stilski različite pjesničke grupe ["mladenačke", "gospodarske", kletve], proučava i određuje lokalne tipove koledarskih tradicija zapadnih i istočnih Slavena, te nastoji utvrditi formiranje i oblikovanje žanra koledarske pjesme, kolede. Sam obred koledanja odvijao se i u zimskom periodu ali i unutar nekih drugih običaja. Autorica posebnu pažnju posvećuje svadbenim običajima. Međutim, upozorava autorica, premda pod istim širokim imenom **kolede**, tekstovi su ponekad bili slični, ali su često imali i posve drugačiji karakter. Kako bi to što preciznije istaknula, L. N. Vinogradova donosi na kraju knjige tablice jednih i drugih običaja [svadbenih i kalendarskih ophoda] i uspoređuje nazive, pozive u kuću, hranu i postupke vezane uz nju, zabrane, kletve, predstavljačke elemente i dr. Zaključuje da se kolede nisu slučajno prenijele iz jednog običajnog kompleksa u drugi, svadbeni - povezuje ih ista struktura. Naravno, smatra autorica, mnoga su pitanja ostala otvorena i čekaju i istraživanja i odgovore. Pouzdanije bi se mogla provesti rekonstrukcija ranijih elemenata koledanja i njegova prvobitnog smisla kada bi se provela istraživanja cjelokupnog slavenskog materijala. L. N. Vinogradova smatra ovaj svoj rad tek prvim korakom u takvom širokom komparativnom istraživanju.

Kao što smo već naglasili ovo je izuzetno vrijedna i dragocjena knjiga svakom onom tko se bavi i usmenom književnošću i običajima, jer L. N. Vinogradova ne promatra tekst kolede kao nešto izdvojeno, samo za sebe, već ga promatra u kontekstu cjelokupnog događanja i predstavljanja, tako da ova knjiga zaista predstavlja folklorističko-etnološki rad.

TANJA PERIĆ-POLONIJO

Russkij Sever. Problemy etnografii i fol´klora. Otvetstvennye redaktory **K. V. Čistov, T. A. Bernštam,** Akademija nauk SSSR. Institut etnografii im. N. N. Mikluho-Maklaja, Nauka, Leningrad 1981, 272 str.

■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

Knjiga **Ruski Sjever** bavi se problemima etnografije i folklora. U devet radova obrađuju se problemi formiranja sjevernoruskih kulturnih tradicija i njihovih